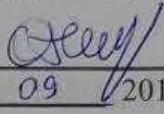

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра комп'ютерних технологій і мехатроніки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми
«Програмне забезпечення систем»
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти, завідувач кафедри КТМ, д.т.н.,

професор Ніконов О.Я.
«03» 09 2019 р.

СИЛАБУС

ФІЛОСОФІЯ /PHILOSOPHY

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / Information Technology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / Software Engineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / Systems Software

Харків 2019

Автор: Чхеайло Ірина Іванівна, к.філос.н., доцент кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних технологій і мехатроніки протокол № 18 від «27» червня 2019 р.

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки, протокол № 4 від «29» листопада 2019 р.

СИЛАБУС

ФІЛОСОФІЯ /PHILOSOPHY

SYLLABUS

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / Information Technology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / Software Engineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / Systems Software

Анотація курсу

1. Викладачі

1.1. Лектор: Чхейло Ірина Іванівна

- доцент кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки;
- педагогічний стаж – 25 років;
- контактний телефон +38-067-728-63-19;
- e-mail: letolux@ukr.net
- наукові інтереси: соціальна філософія, проблема самореалізації особи в умовах інформаційного глобалізованого соціуму.

1.2. Асистент лектора:

2. Дисципліна «Філософія»

- рік навчання: 2;
- семестр навчання: 1;
- кількість годин за семестр: 90, в т. ч.
лекційних: 16;
практичних занять: 16;
на самостійне опрацювання: 58;
- кількість аудиторних годин на тиждень
лекційних: 2 год. (раз на два тижні);
практичних занять: 2 год. (раз на два тижні).

3. Час та місце проведення

- аудиторні заняття – відповідно до розкладу ХНАДУ, ауд. 324, 208(м);
- позааудиторна робота – самостійна робота студента.

4. Мета, завдання та результати навчання дисципліни (Компетентності), її місце в освітньому процесі

4.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка всебічно освічених фахівців, залучення студентів до кращих досягнень світової та української філософської культури і формування на цій основі власної філософської культури, творчого самостійного мислення, професійної та громадської позиції, пізнання навколишнього світу та самого себе.

4.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів сукупності знань, вмінь та навичок щодо головних історичних етапів еволюції філософії, філософських категорій, що стосуються буття світу в цілому, природи, людини, людського мислення, людини в інформаційно-технічному світі, форм людського досвіду у розвитку суспільства. Використання отриманих знань, вмінь, навичок при вирішенні світоглядних, пізнавальних та управлінських завдань.

4.3. Програмні компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК.12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства.

4.4. Результати вивчення дисципліни. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності (ПРН 2), а також:

знати:

коло проблем філософії та її роль у суспільстві;
філософію Стародавнього Сходу;
філософію середніх віків та Відродження;
філософію Нового часу;
німецьку класичну філософію;
сучасну світову філософію;
становлення та еволюцію філософії в Україні;
філософію людини;
проблеми свідомості у філософії;
теорію пізнання, основний зміст пізнавальної діяльності;
методологію і методи наукового пізнання;
філософію суспільства, закони розвитку і функціонування соціальних систем;
духовне життя суспільства і людини;

вміти:

оперувати філософськими поняттями та категоріями;
обґрунтувати власну світоглядну та громадянську позицію,
застосовувати одержані знання при вирішенні пізнавальних професійних завдань;
аналізувати соціально значущі проблеми та цінності, факти та явища соціального життя;
об'єктивно оцінювати досягнення культури та цивілізації;
володіти та творчо застосовувати методологію та методи наукового пізнання.

Дисципліна «Філософія» базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення дисципліни «Історія і культура України».

5. План вивчення дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента	Оцінювання в балах
Розділ 1. Основи філософії та історія філософії			
Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві			
Знати: коло проблем філософії та її роль у суспільстві Вміти: оперувати філософськими поняттями та категоріями	Лекція №1 1. Філософія і світогляд. Історичні типи світогляду. 2. Структура філософського знання. 3. Роль та місце філософії в житті суспільства та людини.	2	5
	Завдання для самостійної роботи: 1. Філософія в системі культури 2. Світоглядна і методологічна функція філософії. 3. Історичне значення появи філософії. 4. Проблема генезису філософії.	2	5
	Практичне заняття 1. Філософія як наука План заняття: 1. Світогляд та його структура 2. Соціальні, духовні, психологічні умови виникнення філософії 3. Історичні типи світогляду, їх зміст і особливості 4. Співвідношення філософії, науки і релігії.	4	
Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу			
Знати: особливості західного та східного типів філософування	Завдання для самостійної роботи: 1. Особливості західного та східного типів філософування. 2. Етапи розвитку філософії та їх основна спрямованість. 3. Ознаки ортодоксальних та неортодоксальних шкіл давньоіндійської філософії 4. Етапи морального вдосконалення людини, проголошені Буддою 5. Філософські течії давньокитайської філософії 6. Значення і сутність категорій “дао”, “де”, “жень” 7. Україна та українська культура в контексті проблеми співвідношення західного та східного типу цивілізації.	8	5
Тема 3. Антична філософія			
Знати: специфіку та особливості	Лекція №2 1. Антична натурфілософія 2. Класичне філософське надбання Сократа, Платона і Аристотеля	2	3

античної філософії	3. Специфіка елліністично-римської філософії.		
	Завдання для самостійної роботи: 1. Життя та філософська діяльність Сократа. 2. Філософське вчення Платона. 3. Вихідні ідеї філософії Арістотеля. 4. Філософія еллінізму: стоїки, кініки, кіренаїки, мегарики. 5. Здобутки філософських шкіл пізньої античної філософії. 6. Феномен античної філософії в європейській історії. 7. Впливи античної філософії на розвиток української філософської думки і культури.	4	
	Вміти: обґрунтувати власну світоглядну позицію, використовуючи отримані знання	Практичне заняття 2. План заняття: 1. Філософія стародавності (Греції та Риму) 2. Філософські школи Стародавньої Греції, їх представники та основні ідеї. 3. Вирішення проблеми буття у філософії Фалеса, Анаксімена, Анаксимандра, Геракліта, Демокріта. 4. Значення ідей античної натурфілософії для сучасної філософії та науки.	2
Тема 4. Етапи розвитку філософії Середньовіччя в Західній Європі			
Знати: етапи розвитку та напрямки середньовічної філософії	Завдання для самостійної роботи: 1. Основі ідеї теоцентризму. 2. Сутність дискусії між номіналізмом та реалізмом. 3. Вчення Ф. Аквінського та яке його історичне значення. 4. Основні ідеї схоластики. 5. Патристика як напрям середньовічної філософії.	6	5
Тема 5. Філософія епохи Відродження			
Знати: особливості філософування в епоху Відродження	Завдання для самостійної роботи: 1. Сутність антропоцентризму. 2. Роль Ренесансу в історії людства. 3. Значення для науки відкриття геліоцентризму. 4. Вихідні ідеї філософії гуманізму та їх світоглядне значення. 5. Вплив ідей італійського гуманізму на духовні процеси в Україні.	6	5

Тема 6. Основні риси філософії Нового часу. Наукова революція XVII ст.			
Знати: напрямки і проблеми філософії Нового часу і Просвітництва Вміти: застосовувати одержані знання при вирішенні пізнавальних професійних завдань	Лекція №3. 1. Основні напрямки філософії Нового часу 2. Характеристика та соціальне значення філософії Нового часу 3. Філософія Просвітництва	2	5
	Завдання для самостійної роботи: 1. Ідеї Просвітництва та його історична роль 2. Людина і суспільство у філософії Просвітництва і в теоріях французьких матеріалістів. 3. Сутність та причини утвердження механістичного світогляду в Європі Нового часу. 4. Особливості методологічних позицій Ф.Бекона та Р.Декарта; їх роль у розробці ідейних засад науки.	2	
	Практичне заняття 3 План заняття: 1. Історичний етап становлення філософії Нового часу та її специфіка. 2. Сутність емпіризму та проблеми методу філософії Ф.Бекона. 3. Вчення Р.Декарта про дедуктивний метод.	2	5
Тема 7. Основні напрямки, течії та школи некласичної філософії			
Знати: основні напрямки і школи сучасної філософії Вміти: застосовувати одержані знання при вирішенні пізнавальних та	Лекція №4 1. Позитивізм та його зміст, спрямованість, етапи еволюції 2. Ірраціоналізм у сучасній філософії 3. Антропологічні концепції у філософії XIX-XX ст. 4. Філософія постмодерну (філософський постмодернізм).	2	5
	Завдання для самостійної роботи: 5. Екзистенціалізм, його фундамент і різновиди. 6. Основні напрямки релігійної філософії. 7. Структуралізм, суть його методу. 8. Філософський постмодерн: вихідні ідеї та їх оцінка. 9. Постмодернізм у філософії і мистецтві.	2	2
	Практичне заняття 4 План заняття: 1. Порівняльна характеристика вихідних ідей класичної і некласичної філософії. 2. Основні філософські засади позитивізму.	2	3

професійних завдань	3. Сутність першої та другої хвилі позитивізму. 4. Основні напрямки і особливості неопозитивізму, постпозитивізму. 5. Ірраціоналізму, його фундатори та основні ідеї.		
Тема 8. Сучасна світоглядно-філософська ситуація в Україні			
Знати: особливості розвитку та і досягнення української філософії	Завдання для самостійної роботи: 1. Філософської думка Київської Русі її вихідні ідеї та джерела? 2. Філософські погляди полемістів та братчиків. 3. Києво-Могилянська академія, її значення у розвитку філософування та відродження духовності українського народу. 4. Г.Сковорода як вираз особливостей українського менталітету. 5. Київська філософська школа в контексті розвитку вітчизняної філософії. 6. Розвиток української філософії на сучасному етапі.	8	5
Розділ 2. Основні проблеми філософії			
Тема 9. Філософський зміст проблеми буття і свідомості			
Знати: філософський зміст проблем буття і свідомості	Лекція №5 1. Місце онтологічної проблематики в філософії 2. Ключові онтологічні поняття: субстанція, матерія, простір, час 3. Основні та новітні форми буття	2	5
	Завдання для самостійної роботи: 1. Свідомість і мова. 2. Функції свідомості та проблеми людського самовиховання. 3. Таємниці свідомого і несвідомого.	2	
	Практичне заняття 5 План заняття: 1. Проблеми і складнощі наукового вивчення свідомості. 2. Формування уявлень про свідомість у різні історичні епохи 3. Суттєві ознаки людської свідомості та її принципова відмінність від психіки тварин. 4. Свідомість і самосвідомість.	2	5
Вміти: застосовувати одержані знання при вирішенні пізнавальних та професійних завдань			
Тема 10. Проблема методу в філософії і науці			
Знати: про основні методи філософського і	Завдання для самостійної роботи 1. Філософські методи пізнання (діалектика, метафізика, синергетика). 2. Форми і методи наукового пізнання	6	5

наукового пізнання	3. Роль творчості та інтуїції у пізнанні.		
Тема 11. Пізнання як вид духовної діяльності і феномен культури			
Знати: теорію пізнання, основний зміст пізнавальної діяльності; методологію і методи наукового пізнання Вміти: володіти та творчо застосовувати методологію та методи наукового пізнання.	Лекція № 6. 1. Філософія про пізнаванність світу 2. Основні гносеологічні категорії і поняття 3. Проблеми істини у філософії і науці 4. Наукове пізнання: особливості, методи і форми.	2	5
	Завдання для самостійної роботи: 1. Пізнання, діяльність, спілкування. 2. Пізнання та мова. 3. Особистість і творча діяльність. 4. Концепція пізнання у вітчизняній філософії.	2	
	Практичне заняття 6 1. Специфіка чуттєвого та раціонального пізнання та їх форми. 2. Основні концепції істини 3. Роль логіки та інтуїції в процесі пізнання. 4. Специфіка і особливості наукового пізнання	2	5
Тема 12. Сутність людини і сенс її життя			
Знати: сутнісні характеристики людського буття. Вміти: усвідомлювати сутність людини, її унікальність, універсальність і цілісність.	Лекція № 7 1. Філософська антропологія: особливий підхід до проблеми людини 2. Людина як предмет філософського дослідження 3. Людина – особливий рід суцього, «особа», «індивідуальність», «особистість».	2	5
	Завдання для самостійної роботи: 1. Свобода як визначальна характеристика людини і «важкий тягар». 2. Вирішення проблеми походження людини у філософії. 3. Людина і природа: аспекти та наслідки взаємодії. 4. Людина і суспільство. Проблема виживання людини у сучасному світі. 5. Творчість як конструктивний принцип людського буття.	2	
	Практичне заняття 7 План заняття: 1. Проблема людини як «вічна» проблема філософії. 2. Основні антропологічні концепції в історії філософії	2	5

	3. Співвідношення та співіснування природного, соціального та духовного у людині. 4. Сутність та призначення людини. СENSE людського існування.		
Тема 13. Проблема «діалогу» людини і машини			
Вміти: усвідомлювати роль і місце науки, техніки і технології в житті людини і суспільства	Завдання для самостійної роботи: 1. Філософсько-методологічне визначення техніки 2. Взаємозв'язок науки, техніки і технології. 3. Новітні технології: на щастя чи на біду. 4. Соціальні технології: розробка і використання. 5. Філософія техніки і технології як галузь філософії: предмет та функції. 6. Глобальна проблематика у філософії техніки і технології	6	5
Тема 14. Суспільство як системна цілісність			
Знати: філософію суспільства, закони його розвитку і функціонування соціальних систем Вміти: аналізувати соціально значущі проблеми та цінності, факти та явища соціального життя	Лекція № 8 1. Поняття суспільства та його структура 2. Природне середовище в діяльності людей: екофілософія 3. Глобальні проблеми сучасності та ідея сталого розвитку	2	5
	Завдання для самостійної роботи: 1. Концепція сталого розвитку суспільства та її особливості. 2. Людина і суспільство: основні аспекти взаємодії 3. Екологічні проблеми сучасності та шляхи їх розв'язання. 4. Проблеми екології і цивілізації. 5. Природне середовище та його роль у розвитку суспільства. 6. «Людина маси» в концепції Х. Ортега-і-Гассета.	2	
	Практичне заняття 8 План заняття: 1. Сутність філософських концепцій розуміння суспільства. 2. Структура суспільства 3. Основні екологічні проблеми і способи їх вирішення.	2	5
	РАЗОМ	90 годин/3 кредити	100 балів
Підсумковий контроль		Екзамен	

6. Список рекомендованих джерел

Основний

1. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. - 2-ге вид., допов. і переробл. — Х. : Право, 2012. — 312 с.
2. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів/О.Б.Киричок. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 381с.
3. Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник/О.М.Кривуля. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с.
4. Мовчан С.П., Чаплигін О.К. Основи філософії науки. Навч. посібник /С.П.Мовчан,О.К.Чаплигін. – Харків, ХНАДУ, 2010, – 340 с.
5. Радченко О.Б. Філософія постмодерну: навчально-методичний посібник/**О.Б.Радченко**. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. – 44с.
6. Філософія: Конспект лекцій/[О.К.Чаплигін, І.І.Чхеайло та ін; за заг.ред. проф.О.К.Чаплигіна].- Х.:ХНАДУ, 2004. – 160с.
7. Філософія (нормативний курс) : навчальний посібник. – 2-е вид., допов. І переробл. /О.К. Чаплигін, І.І. Чхеайло, Л.В. Філіпенко, Т.В. Ярмук; за заг.ред. доц. І.І. Чхеайло. – Харків: ХНАДУ, 2019. – 200 с.
8. Чаплигін О. К. Основи філософії техніки та технології/О.К.Чаплигін. – Харків: Видавництво Форт, 2013. - 316 с.

Додатковий

1. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002.
2. Філософський енциклопедичний словник / Ред.: Шинкарук В.І. та ін.; Нац. Акад.наук України; Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди. – Київ: Абрис, 2002.
3. Философский энциклопедический словарь. – М: Инфра-М, 2004.
4. Хрестоматия по истории философии: В 3-х тт. – М.: Владос, 1997.
5. Шаповалов В.Ф. Основы философии. От классики к современности: Учебное пособие для вузов. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1998.
6. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. - К.: Генеза,1996. – 368 с.
7. Горак Г.І. Філософія: курс лекцій. – К.: Вілбор, 1997. – 272 с.
8. Горський В.С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі (середина XII - середина XIII ст.). - К.: Наукова думка, 1993.-161 с.
9. Сковорода Г. С. Сад божественных песней // Твори: у 2–х т. – К.: АТ «Обереги», 1994. – Т. 1. – 528 с.;
10. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII сторіччя: Курс лекцій. –К.: Либідь, 1994. – 256 с.
11. Мак'явеллі Нікколо. Флорентійські хроніки; Державець / Пер. з іт. А.Перепада. – К.: Основи, 1998. – 492 с.
12. Проблема человека в современной философии.–Москва: Наука,1969. – 430 с.
13. Рассел Б. История западной философии. В 3 кн. - Новосибирск: Изд-во Новосиб. ун-та, 1999. – 815 с.
14. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности: основные положения, исследование и применение: Пер.с англ. – Санкт Петербург: ПИТЕР, 1999. – 60с.

Інтернет ресурси

1. <http://files.khadi.kharkov.ua/transportnikh-sistem/filosofiji-i-politologiji/itemlist/category/820-kff.html>
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Філософія>
3. www.filosof.com.ua/
4. <http://filosof.historic.ru>
5. <https://tureligious.com.ua/>
6. arhe.com.ua